

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
ИНСТИТУТ ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ НА ОБЩЕСТВАТА И
ЗНАНИЕТО
Секция „Публични политики и социални промени

СТ А Н О В И Щ Е

От доцент д-р по социология Божидар Сашков Ивков
ИИОЗ при БАН, секция „Публични политики и социални
промени”

за дисертационния труд на Соня Борисова Илиева, докторант
в ИИОЗ – БАН, на тема: „ДЪЛГОСРОЧНО ПРОГНОЗИРАНЕ В
СОЦИАЛНАТА СФЕРА ЧРЕЗ МЕТОД ДЕЛФИ ”

за присъждане на образователно-научна степен „доктор на
науките” по научна специалност 05.11.01 Социология от
професионално направление 3.1. „Социология, антропология
и науки за културата”

1. Обща информация за дисертационния труд

Соня Илиева е докторант към секция „Публични политики и социални промени” в ИИОЗ при БАН. Има магистърски степени по „Педагогика” от Софийски Университет „Св. Климент Охридски”(1979 г.) и по „Политически науки” от Варненски Свободен Университет „Черноризец Храбър (1996 г.). От 2001 г. е доктор по социология. Преподавател в Шуменски университет „Епископ Константин Преславски” от 2001 г., доцент и доктор по социология.

Общо докторантката (по нейни данни) има публикувани 10 монографии (1 в съавторство), 1 учебник и 5 учебни помагала (1 в съавторство), 1 студия на английски, 26 статии и доклади (3 от които под печат) публикувани в България, 4 статии и доклади в чужбина.

По темата на дисертацията има публикувана 1 монография, 8 статии и доклади в България и 2 в чужбина.

Дисертацията се състои от въведение, концепция, 3 глави и заключение. Общият обем на дисертацията е 368 страници и 70 страници (общо 9 на брой) приложения – общо 438 страници.

Авторефератът отразява точно и адекватно съдържанието на дисертационния труд и е добра основа и източник на знание за метода Делфи и за извеждане на изводи и практически действия.

2. Съдържателен анализ на научните постижения и на научните приноси кандидата

Дисертационният труд е посветен на дългосрочното прогнозиране в социалната сфера и по-специално на дългосрочното прогнозиране чрез метода Делфи. Това е изключително важен въпрос за развитието на всяко общество и в този контекст дисертационния труд е актуален, а темата социално значима.

Дисертацията може да се определи като подробна, систематизирана, аналитична панорама на зараждането, развитието и утвърждаването на метода Делфи като инструмент и технология за дългосрочно прогнозиране. Но усилията и постиженията на докторанта отиват по-напред – доц. Илиева е успяла да пробира метода на «българска почва», да го доразвие и обогати за целите и потребностите, както на социологията, така и на социалната практика. Особено ценно според мен е това, че докторантката е успяла да създаде класификация на метода Делфи в зависимост от различните гледни точки на приложимост, както и да анализира метода в неговата взаимовръзка с други методи и технологии за дългосрочно прогнозиране.

Самият метод Делфи е представен системно, детайлно, аналитично и взаимнообвързано с различни социални проблеми и социологически концепции, като са отчетени не само неговите позитивни страни, но и неговите недостатъци. Това е позволило на докторантката да избегне «капана на учебника», т.е. да остане на ниво учебникарско представяне

и обобщение на вече съществуващо знание, а да създаде сериозна научна основа за въвеждане в практиката на един полезен и важен инструмент и/или технология за дългосрочно планиране.

Научните приноси са формулирани адекватно и отразяват реално постиженията на доц. д-р Илиева.

3. Отражение на научните публикации на кандидата в нашата и чуждестранната литература

Докторантката посочва 18 цитирания: 1 на Н. Димитрова, 3 на В. Чалъкова, 10 на Ж. Военкинова и 4 на Р. Михайлова. Част от цитатите са на руски и английски и са във важни издания. Като се вземе предвид спецификата на темите, по които работи доц. д-р Илиева може да се приеме, че отражението на научните ѝ публикации в нашата и чуждестранната литература е сравнително добро.

4. Критични бележки

Наред с множеството достойнства на дисертационния труд, не могат да се пренебрегнат и някои негови слабости. Тук ще посоча двете най-важни според мен.

1) **Недостатъчно добро научно и стилистично редактиране.** Например още в тезата на дисертацията се среща не добре оформена формулировка, макар и да става ясно, какво точно казва докторанта. Твърдението «Демократизиране на социалната сфера на България може да се постигне чрез методът за дългосрочно прогнозиране Делфи...» звучи струва ми се в известна степен неадекватно. Методът Делфи е социална технология за дългосрочно прогнозиране, чрез която могат да се идентифицират проблеми, да се генерира знание за вземане на адекватни решения и създаване на публични политики, свързани с решаване на тези проблеми и намаляване на рисковете в бъдеще. Именно тази теза присъства във втората част на докторантската теза. Сам по себе си методът не може да „демократизира социалната сфера“ (с. 16).

Тази слабост може да се забележи и на други места в дисертацията: с. 43 – краткото представяне на Ф. Фукуяма, с.

77 - „дългосрочното прогнозиране и Метод Делфи имат най-вече социален ефект. Те са **инструменти за превеждане на обществото в бъдещото му състояние**, поради това по-нататък те са разгледани от чисто социологически ракурс, т.е. през призмата на няколко социологически теории имащи пряко отношение към осветляването на тяхното действие и целенасоченост” и др.

2) На места (особено в първа глава) текста е - в известна степен - „претоварен” с исторически данни и описание за сметка на аналитичността.

Констатираните слабости в никакъв случай не принизяват значимостта и важността на дисертационния труд и на неговите многобройни положителни страни.

5. Лични впечатления на рецензента за кандидата

Познавам доц. д-р Соня Илиева от работата ѝ в секцията като докторант и от обсъжданията на нейната работа. Освен завидната осведоменост по темата и други научни области, доц. Илиева демонстрира изключителна «отвореност» към мненията на колегите, творческо пресъздаване на тези мнения в дисертацията, задълбоченост и прецизност. Свидетел съм на огромния труд, който положи, за да имаме днес една много добра и полезна дисертационна работа. Препоръчвам на колежката да обработи допълнително дисертацията си и да я публикува, за да може знанието, съдържащо се в нея да бъде достъпно за по-широк кръг читатели.

6. Мотивирано и ясно формулирано заключение.

На основата на представената дисертация, както и на казаното по-горе, напълно убедено препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да гласуват за присъждане на научната и образователна степен «доктор на науките» по научна специалност 05.11.01 Социология от професионално направление 3.1. „Социология, антропология и науки за културата” на доц. д-р Соня Борисова Илиева.

доц. д-р Божидар С. Ивков: